СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XL. Ч. 231. Джерзи Ситі, Н. Дж., вівторок, 4 жовтня 1932. VOL. XL. No. 231. Jersey City, N. J., Tuesday, October 4, 1932. THREE CENTS.

РУЗВЕЛТ В ОБОРОНІ СОЦІЯЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТИ

ДІТРОЙТ. — Ґовернор Рузвелт оборонював перед 5,000 слухачами свою соціяльну плятформу, а зокрема програму, яка відноситься до ратування „забутої людини", себто фармерів. Він казав, що в життю кермуються одні люди засадою „хай події самі розвиваються", а інші є за соціяльну активність, за те, що треба щось робити, щоби допровадити до соціяльної справедливости. Нужду можна побороти, казав Рузвелт.

Він теж підчеркнув, що його програма не є радикальною, бо такусаму програму проголосили папа римський у своїй енцикліці та Федеральна Рада Церков і жидівські рабіни.

ТАМАНІ ПРОТИ ЛІМЕНА.

ОЛБАНІ. — На передодні стейтової демократичної конвенції найбільше ломили собі голову над тим, хто буде нюйорським ґовернором по Рузвелті. Виявилося, що лідери Тамані Гол є проти кандидатури Герберта Лімана на ґовернора. Знову Лімена попирають Рузвелт і Смит, котрі, хоч не сходяться разом, то працюють під тим оглядом в однім напрямі.

Багато нюйорських визначних бизнесменів вислали телеграми, в яких домагаються назначення Лімена демократичним кандидатом на ґовернора.

Лімен є з походження Жидом.

ЗАМІСЦЬ ОБІЦЯНОК ПОДАСТЬ ФАКТИ.

БОФАЛО. — В. Кінґсленд Мейсі, голова републиканського комітету нюйорського стейту, заповів, що 11 жовтня виголосить у Ню Йорку бувший президент Кулидж промову, в якій виборці матимуть нагоду почути дійсні факти, а не обіцянки, яких наслухалися від ґовернора Рузвелта.

АМЕРИКАНСЬКА ЛІҐА ПОБІДИЛА.

ШИКАҐО. — Американська Ліґа вийшла знову побідницею у бейзболових змаганнях з Шикаґо Кобз. Отсе є 12 з черги побіда.

ЗА ПЯТЬДНЕВНИЙ ТИЖДЕНЬ ПРАЦІ В ПЛЯТФОРМІ.

ОЛБАНІ. — На демократичній стейтовій конвенції буде поставлене внесення, щоби вложити у стейтову плятформу вимогу негайного введення у промислі пятьдневного тижня праці. Кажуть, що те внесення перейде.

СТАРА ІСТОРІЯ З ГОЛОСУВАННЯМ ГУВЕРА В АНҐЛІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Зприводу наближаючихся виборів президента ходять знову чутки, будьтоби президент Гувер, перебуваючи в Анґлії, голосував як британський ґорожанин. Таке піднощено при останніх виборах президента. З кругів президента доказують, що ці поголоски неправдиві.

ПРОТИ ОБИДВОХ ГОЛОВНИХ ПАРТІЙ.

ШИКАҐО. — Не буде зміни в Америці, поки люди не відзвичаються голосувати на одну або другу головну партію. Таке каже д-р Джан Гейнс Гомс, проповідник „Комюніти Чорч оф Ню Йорк Сіти", дораджуючи ліберялам голосувати на Нормана Томаса, соціялістичного кандидата на президента.

Гомс каже, що демократична партія це видовище „політичного виродження", безнадійна сполука „муринофобів полудня з ґенґстерами сходу". Домінують у тій партії такі люди як пресовий маґнат Гирст, котрий рад би добитися політичної сили, а далі Мек Аду, що шукає змоги відомститися за свою політичну поразку в 1924 р., а ще далі Ґарнер, типовий маломістечковий політикан, котрий готов пожертвувати всякі принципи для карієри й особистих користей.

А републиканська партія не відбігла, на думку Гомса, далеко від демократичної.

МЕКСИКО В НОВІМ КОНФЛІКТІ З ЦЕРКВОЮ.

МЕКСИКО СІТИ. — Президент Абелярдо Родріґез заповів, що всі католицькі церкви будуть замкнені, коли священство буде повинуватися тому, що виписав папа у своїй енцикліці „Ацерба анімі", звернеңій проти релігійних переслідувань у Мексику.

Родріґез каже, що та енцикліка є оперта на фальші та провокує католицьке духовенство до непослуху супроти держави. Разом з тим президент заповідає, що держава не дозволить духовенству надалі держати народні маси в темноті, а церкві мати ті великі багацтва, які вона держала столітями, а які були побудовані на визиску пролетаріяту.

З тої заяви президента держави виходить, що треба надіятись у Мексику нових релігійних потрясень.

СТРАЙК ФАРМЕРСЬКИХ МОЛОЧАРІВ.

ВОДЕРТАВН (Ню Йорк). — Місто Ню Йорк буде позбавлене денної достави 41,000 кварт молока яке з трох поблизьких повітів довозили фармери, котрі вийшли на страйк, щоби добитися кращих цін на молоко.

ДАЛЬШЕ ЗАКРИВАННЯ „ПРОСВІТ".

Борщівське староство закрило Філію Т-ва „Просвіта" в Мельниці (розпорядок з 8. 7. 1932. ч. В. 52/32). і читальню „Просвіти" в Мушкатівці (розпорядок з 18. 7. 1932). В обох випадках за причину закриття подано те, що ті товариства мали у своїх бібліотеках заборонені книжки. Такими „забороненими" книжками у філії „Просвіти" в Мельниці були: „Малий Кобзар" Тараса Шевченка, Станиславів 1920. „Наша Земля" І. Раковського, Львів 1925. „Історія Української Держави" Омеляна Терлецького том І. і ІІ. Народній Календар Т-ва „Просвіта" на роки 1929 і 1930. В читальні в Мушкатівці забороненими книжками були: „Кобаар" Тараса Швеченка — Українського Видавництва в Катеринославі, друкований у Ляйпціґу 1921 р. „Кобзар" — повне видання творів Тараса Шевченка. Том ІІ-ґий, виданий Українською . Накладнею в Ляйпціґу. Повне видання творів Тараса Шевченка, том ІІ-ґий, тої самої Накладні. „На ріках вавилонських", Літературний збірник, виданий Т-вом „Просвіта" у Львові, 1920 р. Народній Ілюстрований Календар-Альманах „Червоної Калини" на 1929 р. Твори Івана Франка. — В розпорядках староства сказано, що наслідком того дальше істнування товариств і їх діяльність стали небезпечними для держави...

КРАДУТЬ НА РАДЯНСЬКИХ ЗАЛІЗНИЦЯХ.

В Москві розпочався процес 37 службовців московсько-курської залізниці, обвинувачених у тому, що систематично окрадали залізничі транспорти. Вартість украдених товарів обчисляють на півтора міліона рублів, бо обвинувачені крали без перешкоди цілі два роки. Характеристичне, що напротязі тих двох років зложили 25,000 протоколів про крадіж товарових посилок.

НАЙБІЛЬШИЙ ТУНЕЛЬ НА СВІТІ.

У вересні ц. р. відкрито для руху залізничу лінію Фльоренція-Больонія. Лінія довга 63 км. і перетинає Апеніни, переходячи крізь тунель, що тягнеться на просторі 18 і пів км. Отже це найдовший тунель на світі. На тій лінії знаходяться крім того 30 менших тунелів, 38 мостів і віядуктів. При будові великого тунелю працювали 3,000 людей, що зужили 981 тон динаміту.

СПРИТНІ ЗЛОДІЇ.

До бюра фірми „Льот" при пл. Марійській у Львові прийшли два люди у маґістратських шапках і сказали, що мають сконтролювати водотягову інсталяцію в пивниці. З причини обідової пори в бюрі був тільки возьний, який повів обох контрольорів до пивниці, де забавили з чверть години. Тимчасом до бюра впали їх спільники і вкрали з каси 600 зол. Коли возьний вернувся і зміркував, що сталося, по злодіях слід застиг.

КОРОЛЬ ПЕРФУМ — ОБМАНЦЕМ.

Коті, французький король перфум і преси, що на днях проголосив своє банкротство, відповідатиме мабуть перед судом за ошуканство та нарушування законів.

ДОМАГАЮТЬСЯ ЗДАЧІ ПОВСТАНЦІВ.

Ґубернатор провінції Гелунґікіянг, Ченг, котрий є вірний урядови незалежної Манджурії, післав ультимат до повстанців, які захопили стацію Манчулі та її околиці, щоб вони протягом 48 годин піддались урядовим військам. Коли цього не зроблять, то проти них вишлеться армію, щоб найжорстокішими способами втихомирити повстання й привернути порядок.

ОБЛЕКШИЛИ ПОБУТ ЧУЖИНЕЦЬКИМ СТУДЕНТАМ.

Протести наукових установ проти зарядження секретаря праці, Дока, який не дозволив студентам, що прибули сюди поза квотою, заробляти на своє удержання, мали успіх. Вже дозволено їм далі заробляти, з тим обмеженням, що це відноситься до тих чужинецьких студентів, котрі прибули до Америки поза квотою до серпня 1932 р.

СМЕРТЬ ЗА КРАДІЖ ЯБЛОК.

Маляр Гаік у Тисьмениці, пов. Товмач, приловив Дмитра Велещука на крадежі яблок і вдарив його так сильно лопатою по голові, що той умер в дорозі до шпиталю. Гаїка арештували.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ СУДИ ПРИ РОБОТІ.

За залізничі крадежі засудили на смерть одну особу у Витебську й одну в Ростові над Доном. За крадіж збіжа засудили в урницькому районі одного селянина на смерть, а в московській окрузі 11 селян на 10-літну тюрму.

В Ташкенті засудили на смерть трох бувших туркестанських повстанців і одного духовного, обвинувачених у розтраті маєтку, що належав до колективу. 11 інших обвинувачених засудили на довголітню тюрму.

ЗАТРОЄННЯ ГРИБАМИ.

В селі Косеничах, пов. Перемишль, заструїлася грибами ціла родина Левицьких, зложена з 9 осіб. Заки наспіла лікарська поміч, один з членів родини помер. Інші, перевезені до перемиського шпиталю, борються зі смертю.

ЗАДОВЖЕННЯ ПОЛЬСЬКОГО ОСАДНИЦТВА.

Польський монархістичний орган „Слово", що виходить у Вильні, подав цікаві інформації про польських осадників у воєвідствах виленському, городненському, новгородському, поліському й волинському. У всіх пятьох воєвідствах є 7,918 осадників, що заняли 137,139 гектарів землі. Найбільше, бо 3,278 осадників, є у волинському воєвідстві, що займають майже третину осадничої землі, а саме 48,121 гектарів. Та найцікавіше, що всі ті осади страшенно задовжені. Довго- і короткореченцеві довги польських осадників творять великанську суму 47 міл. 119 тисяч 700 зол., отже на одного осадника припадає пересічно 6,000 зол. довгу, а на одян гектар 340 зол. В додатку осадники господарять на своїх наділах недбало, так, що скорше чи пізніше польське осадництво, форсоване на публичний кошт і з кривдою для місцевого населення, мусить скрахувати.

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗИК ОРҐАНІЗУЄ ШКОЛУ.

Гр. Романови Придаткевичеви, відомому українському музикови, припоручено зорґанізувати школу музики при Американськім Клюбі в Гартлі Гавз сетлемент, 413 Вест 46-та вулиця, Ню Йорк. Гр. Придаткевич приступив енерґійно до праці й вже у вівторок, 4 жовтня, в годині 8 увечір, відбудуться орґанізаційні збори почесного комітету та всіх, зацікавлених цею школою. Вістка про школу викликала широке зацікавлення серед Українців міста Ню Йорку й околиці, тим більше, що ціни за науку дуже приступні, бо оплата буде виносити від 50 центів на тиждень, а школа плянує зорґанізувати діточу орхестру, яка вже за місяць виступить зі своїм першим пописом-концертом. Хоч орґанізаційний комітет розіслав листові запрошення на вівтіркові наради, то крім того запросив на наради через ґазету всіх тих, хто цікавиться музикою, та жде великого числа учасників зпоміж співолюбивих Українців.

ЛЮДИНА, ЯКУ МОЖНА ВБИТИ БЕЗКАРНО.

Югославянська влада в банаті Сави оголосила розпорядок, на основі якого вилучено зпід права душогуба Митрвича, що перед чотирма роками убив двох селян. Кожний югославянський громадянин може тепер убити Митрвича безкарно. Хто доставить його владі живим, дістане нагороду в сумі 5,000 динарів. Митрвича засудили були тому чотири роки на смерть, одначе він утік з вязниці, а коли жандарми зловили його в червні ц. р., він убив двох з них і знову втік.

ЩО ДІЯЛОСЯ В РАФАЙЛОВІЙ?

Польські власти арештували дальше студентку Шорівну, яка належала до ради кольонії в Рафайловій, та реставратора Кноля, в якого відбувалися збори й дансинґи. Із заквестіонованих паперів та із зізнань свідків, які слідкували за життям кольонії, виходить, мовляв, що найважнішою частиною зацікавлення та занять були виклади про комунізм, як матеріялістичне формування історії та устрій СРСР., про пятирічку і т. д. Кольонія владила 27-го липня противоєнну академію. Підчас ревізії знайшли в багатьох комуністичну літературу, книжки, брошури, часописи, записки та рукописи, з яких виходило би, що їх автори — комуністи. Уладжували офіціяльні театральні вистави, дискусійні засідання, співали пісоньки, що насміхалися з релігії і т. д. Співжиття мужчин із жінками на кольонії було дуже неморальне. Учасники кольонії виходили на пляжу нагі, мужчини з жінками. На кольонії було загалом 92 особи з Конґресівки та Східньої Галичини.

СМЕРТНИЙ СКОК ДО ПОТЯГУ.

На залізничому шляху коло Ставчан під Львовом хотів Ярослав Мельник з Левандівки вскочити до потягу підчас руху. Одначе скок був такий нещасливий, що Мельник дістався під колеса вагону, які відтяли йому обі ноги й одну руку. Нещасного привезли до львівського шпиталю, де він незабаром помер.

КОМІСІЯ ЛІҐИ НАЦІЙ ЗА ВІДКЛИКАННЯ ЯПОНСЬКИХ ВІЙСЬК З МАНДЖУРІЇ

КОМІСІЯ ВВАЖАЄ, ЩО УРЯД МАНДЖУРІЇ НЕ ЧИСЛИТЬСЯ З БАЖАННЯМ НАСЕЛЕННЯ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Нарешті опубліковано давно ожиданий протокол висліду поїздки комісії Ліґи Нації до Манджурії, яку вислано туди, щоб дослідити на місці все те, що сталось у звязку з японською окупацією Манджурії. Протокол написаний, як звичайно, диплнматичною мовою, але він рішучо звернений проти Японії. Комісії вважає, що не було потреби вводити японську армію в Манджурію, а тимбільше формувати уряд „незалежної Манджурії".

Комісія подає кілька точок, яких виконання на її думку, забезпечить спокій у Манджурії, а також забезпечить інтереси Японії, Китаю й Росії. Головною точкою є домагання негайного випровадження з Манджурії японської армії й залишення її частин лише там, де вони були до наступу на Манджурію, що привів до проголошення манджурської держави. Щодо манджурського уряду то комісія рішучо стверджує, що він зовсім не числиться з бажанням та інтересами місцевого населення, але провадить свою політику відповідно до японських вимог.

ЯПОНІЯ НЕ УСТУПИТЬ.

ТОКІО (Японія). — В японських урядових колах заявляють, що Японія не уступить зі свого рішення підтримувати незалежність Манджурії та її уряд. Те — кажуть Японці — що вже зроблене, є зроблене й повороту нема. Японія визнала уряд незалежної Манджурії й буде його підтримувати далі, без огляду на те, чи це кому подобається, чи ні.

Протокол комісії Ліґи Націй у манджурській справі Японія визнає цікавим і в деяких частинах навіть доцільним, але в цілости він не практичний і не до виконання. Японське командування в Манджурії тепер наймає на довший час касарні та приміщення в ріжних містах для постачання армії й будує офіцирські помешкання. Це вказує на те, що вона дійсно не думає виводити своїх військ з Манджурії.

ВСЯ НІМЕЧЧИНА СВЯТКУЄ ІМЕНИНИ ГІНДЕНБУРҐА.

БЕРЛІН (Німеччина). — Від часів Бісмарка та Вільгельма І-го Німеччина ще не бачила такого врочистого святкування дня народження державного мужа, яке врядила вся Німеччина свому президентови Гінденбурґови, святкуючи 85-ліття його народження. Вся країна була розквітчана національними прапорами, відбулися врочисті богослуження, зібрання, забави й т. п.

Зокрема скрізь у німецьких залогах відбулися паради армії. В бараках війська несли численні знамена старих німецьких полків, що нераз вкрили себе боєвою славою. Гінденбурґ оглядав параду трох компаній берлінської залоги. В тій параді несли знамена тих полків, які під проводом Гінденбурґа били ворогів під Таненберґом та в інших місцях. Всі ці прапори були через ніч приміщені з почесною охороною в палаті президента. Це найбільша почесть, яку може віддати німецька армія голові держави.

Сам Гінденбурґ почуває себе бадьоро й увесь день провів у крузі своєї родини та в офіційних приняттях. Німеччина показала, як вона поважає свого великого полководця та голову держави.

ПАРАДА УГОРСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ.

БУДАПЕШТ (Угорщина). — Новий премієрміністер, ґенерал Юліюс Ґембош, оглядав параду 20,000 угорських ветеранів Великої Війни. Ветерани врочисто заявили, що вони готові знову стати до бою за угорські землі, які відняли від Угорщини переможці. Зокрема ця парада була протестом проти Тріянонського договору.

В параді брали участь також представники від турецьких, болгарських та німецьких ветеранів Великої Війни. Разом з міністром параду оглядав архикнязь Йосиф.

ДІТИ ДОНОСЯТЬ НА СВОЇХ БАТЬКІВ.

МОСКВА (СССР). — Місцева преса подає фотографії та статі про двох братів Морозових, 9-літнього та 14-літнього, з села Герасімовка, яке лежить на Уралі. Ґазети подають, що обидвох цих братів убили „кулаки" за те, що вони належали до піонірської комуністичної орґанізації й донесли на свого тата владі, що він саботажник та контр-револіоціонер.

Пізніше вони виявили ще кількох селян, які були в опозиції до радянської влади та всякими способами саботували розпорядки й заходи большевицької влади. Тепер перед суд поставлено девять „кулаків" за вбивство тих двох піонірів. Комуністична преса молоді домагаються для них кари смерти. Ґазети не подають, що сталося з селянином Морозовом, батьком убитих піонірів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРЕЗИДЕНТ ГУВЕР ПРО ДІТОЧУ ПРАЦЮ

Відкриваючи конференцію жінок для біжучих проблем у Ню Йорку радіовою промовою з Білого Дому, президент Гувер порушив ряд справді суттєвих питань американської політики. Він говорив про мир, попертя суспільної справедливости, вдатніше зужиткування штуки, музики й літератури для добра одиниці й маси, боротьбу зі злочинами, поправу виховання й таке інше. Спеціяльно велику частину своєї промови він присвятив питанню діточої праці.

Президент Гувер заявився виразно й недвозначно за скасування діточої праці в американському промислі. До цього осуду він приходить зі становища провідника, котрий хоче запобігти теперішньому безробіттю дозрілих людей. Коли дозрілі люди мають мати працю, то треба усунути діти з фабрик.

Президент Гувер каже, що безробіття не помагає нікому: ні дозрілому ні дитині. Себто й діточий характер деморалізується без заняття. Та лихим наслідків діточої праці нема що боятись, бо для дітей можна знайти відповідне заняття в школі. Треба лише школу не обмежати, а поширяти. Через школу можна покласти кращі основи під розвій дитини — умовий, фізичний і моральний. Це певно буде получене з видатками, але ці видатки оплатяться сторицею для громадянства, коли виросте нове покоління здорове й характерне.

Своєю промовою проти діточої праці президент Гувер мимоволі приводить на память довгу боротьбу за скасування діточої праці в американських промислах. Ще недавні ті часи, коли проти заборони діточої праці виступали провідники й ідеольоґи старих партій, називаючи проєкт заборони діточої праці всякими визисками, які викликують в Американців забобонне упередження. Ще десять літ не минуло, коли бостонський кардинал, у бажанню бути представником американського консерватизму, посилав до своїх церков пастирський лист, закликаючи римо-католиків голосувати проти проєкту надати конґресови право забороняти діточу працю в фабриках, осуджуючи проєкт як безбожний і деморалізуючий молодіж. Нині за скасування діточої праці в імя добра громадянства апелює президент Злучених Держав і представник будь-що-будь консервативної партії. Є в цьому факті доказ великого поступу, який непомітно зробила публична думка американського громадянства.

Д-р Остап Грицай.

КОНЦЕРТ 5,000 СПІВАКІВ

З приводу свята сороклітнього істнування **Австрійського Робітничого Співацького Союзу** (округ: Відень) улаштував його провід у неділю, **дня 18. вересня ц. р., у віденськім стадіоні** врочистий концерт, в якому взяло участь 5,000 зорґанізованих у партії співаків-робітників. Правда, — наскільки йде про саму масу співучасників концерту, то Відень бачив уже далеко більші здвиги концертантів, щоб пригадати лиш Свято Союзу Співаків Німеччини, де, як читачі нашої „Свободи" собі пригадують, брало участь **40,000** співацької братії. Але не в тому річ, чи кожночасна скількість тисячок учасників більша чи менша в порівнанню зі здвигами попередніми. А в тому могутньому, все наново обхоплюючому душу враженню, що його викликують у нас такі ґрандіозні, невтомною співпрацею тисячок обусловлені концерти й видовища як пророчисті і для кожного чужинця дуже повчаючі прообрази **сили і краси зорґанізованих мас.**

Бо якщо дрібничкова правильність і однотонність буденщини завжди в небезпеці поробити з нас вузькозорих педантів, то переживання чогось гарного й великого видвигає нас за кожен раз на ті спасенні вершини, що є правітчиною творчого людського духа, а саме:

Вершини ідеалу.

Але вертаймося до нашого концерту.

Це неділя, а дотого один з тих останніх днів виїмково гарного вересня, які тут у Відні майже з правила овіяні чаром якоїсь другої, своєрідної весни. Соняшне світло ще повне тієї променистої ясности без мутних жовтих відтінків, наче це не початок осени, а саме найкраще літо. А воздух такий, що й найдальші овиди безоблачного небосхилу, мережані чітко голубою лінією Віденського ліса, без одної смужки мли. І ні одного холоднішого подуву! Тільки метеорольоґічні оповістки в ґазетах заповіли на нині зміну прегарної погоди, але дивіться — це вже третя пополудні, а прозорий опаль небес ще завжди без одної хмарки. Ні, невже бог погоди і справді такий жорстокий, щоб само нині наскочити дощем на учасників концерту 5,000 співаків у стадіоні? Бо якщо тих співаків має виступити пять тисяч, то слухачів у стадіоні буде хоч вдесятеро більше. Трамвай **"Stadion-Krieau"** вже коло опери і ще коло третьої години такий переповнений, що ледви до другого найближчого втискаєшся з бідою, а чекаючих ще стільки, що і в черговім трамваю без натовпу не обійдеться. Це ось до свого величавого стадіону Віденці заглядають при кожній нагоді дуже радо, а найрадше тоді, коли там мистецькі продукції. І може тому нині всі спішать туди так численно, що навіть приїздом пана д-ра Ґебеля, представника Гітлера, турбуються хіба його найближчі партійні прихильники.

— Чи початок точно в 4-тій годині? — питається хтось коло міністерства війни, звідки ще до стадіону дещо далеко.

— Точно по програмі! — відповідає якийсь пан з червоною партійною відзнакою. Але ми не спізнемося.

І справді — пять хвилин перед четвертою ми вже коло стадіону, овіяні доволі ще свіжою зеленю Пратеру та направлені покажчиками місць у напрямі сектору, де наші місця.

Входимо.

Стадіон! Стільки разів бачив я вже його маєстатично розгорнений простір, величаві круги його амфітеатрально видвигнених місць, елеґантну еліпсу цеї арени та її ідеально рівні шляхи, а проте — скоро тільки засядеш у ньому знову, вид зібраних тут тисячок і тисячок людей вражає тебе так, мов бачиш те все вперше. Сьогодні тут людей більш ніж 50,000. Але це не число, не скількість, не товпа вражає тебе тут так могутньо, а щось інше, зовсім що інше, що не має нічого спільного ні зі скількістю ні з поняттям товпи, а саме — подих одноодушности, триюмф обєднуючої ідеї над хаосом людського муравлища. Так, круги слухачів там, у секторах проти нас, являються нам тут, у відсталі 187 метрів ширини, зі своїм тісно-масовим скупченням людських голов згори вдолину і вздовж та вшир, мов і справжнє мураливще, де всякий рух губиться в товпі. Але з першим згуком фанфар, з першим словом промовця, з першим гомоном пісні це муравлище голов застигає раптом і всеціло в захопленню всеобєднуючої уваги, ніби в урочистій повазі жерців і в напружености святого суду. І вмить довжезними кругами амфітеатру, рядами тисячок-тисячок людей — одна думка, один погляд, один віддих і один-одинокий удар серця у предивно обєднаному ритмі...

На годиннику рівно четверта.

Довкола помітно стихає.

Тільки ген, у секторі орхестри, вище якої ряди хорів, легкий рух — і як заспів свята проноситься музика фанфар на тему **„Вгору праця!"** У прозорій погоді дня, у свободі необмеженого простору тут у дожидаючій мовчанці поверхами амфітеатру грають фанфари тонами пронизливого заклику, пів боєвого, пів молитовного характеру, і чудно розгомно, ніби має їх почути в ту хвилю ввесь світ. Вгору праця! Це боєвий заклик і це молитва отих тисячок тут, і ви вже тепер почуваєте, як тісно, в один одноцільний орґанізм, або краще: в одну духову цілість звязується в кожному стадіоні товпа глядачів з видовищем чи там ігрищем, усе одно, де і який це стадіон — старогрецький в Олімпії, чи новітній у Лос Енджелес, чи оце у Відні. Видовище тут — це тільки вислів найглибших почувань тієї товпи, а вона — це лиш природна, сказатиб, стихійна сценерія видовища, звязаного з нею абсолютною єдністю душі й тіла. Так воно було в епоху стадіонних, значить пів-релігійних вистав траґедій Айсхиля і Софокля, і так воно в стадіонах і тепер. — Отимто воно на хвилю аж дивно, коли орхестра починає грати **чисто** театральну річ в роді увертури до опери „Дер Фрайшіц" — нехай вона й епохальна введенням елементів народньої музики в оперу — затеж животворність настрою скріплюється, коли загомоніли два перші хори: **„Заспів"** (мужеський) та **„Людина гряде"** (мішаний). Перший хор — звеличання жажди знання, волі та спочутливої любови як трох наймогутніших чинників обнови світа —, вражав своєю силою, хоч скажу притім, що надзвичайна скількість співаків, тут у стадіоні, таксамо не спричинювала якогось особлившого скріплення динаміки хору, як і в чисельно навіть дуже значно побільшеній орхестрі. Затеж, подібно як у глибокій воді тим читкіше зарисовуються обриси неба, облаків і зорей, так із глибин могутньо збільшеного хору чи там ансамблю орхестри, тимбільш викінченими, прозорими і повними добувались усі найтонші нюанси даного вокального чи музичного твору, начеб кожний струмент тут удосконалював його красу зокрема. І гідне уваги, що другий хор, мішаний, робить артистично дещо сильніше враження, ніж мужеський. В нього симфонія жіночих і діточих голосів вражає мов хор Херувимів, задля чого саме, тут овиди ясного, погідного неба як сценарія того співу просто ідеальні.

Так це досі спів, а тепр спів і видовище:

Діти. — **„Пісня і танець дітей"**, читаємо у програмі.

Спершу, правда, не бачимо нічого, тільки чуємо, як кругами амфітеадру розкочується нечайно радісний, невмовкаючий аплявз. Це вже глядачі по протилежній від нас стороні бачать ряди дітей, що виходять з притворів під нашим сектором, задля чого вони для нас покищо невидні. Але аплявз щораз могутніший, а гомін славного гимну тієї молоді **„Вір зінд юнґ унд дас іст шен"** (Молодь ми і в тім краса). голубить нас такими пестливими хвилями, що мимоволі починаємо його співати всі і встаємо з місць, щоб лиш гаразд побачити все. А це вже ось і вони — діти, хлопчики й дівчатка! Десятьма довгими рядами йдуть вони, а що ряд — то інша краска їх легеньких костюмиків: пурпурні, червоні, рожеві, голубі й лазурові, смараґдово-зелені й цитриново-жовті, сріблисто-сірі і білі, як сніг. Дрібно, легко і стрійно йдуть, ні, линуть вони у веселеньким ріжноманіттю їх гарного вбранячка, в якім вони підстрибують мов метелички, в невидимім сяєві їх усмішок, у блаженнім захопленню радістю їх свята. І коли вони, прийшовши саме на середину ще просто вcняно-зеленої арени, творять раптом велике коло, то це чудове, ніколи незабутнє видовище. Бо ті діти тут, на зеленім тлі арени, в тій відсталі, в якій вони від нас, виглядають як круг пишнобарвних цвітів. Обриси їх маленьких постатей ось — затираються, і ви бачите тільки широко розвинений вінок ріжнобарвних цяток. Але й тоді, коли вони, побравшися за ручки, ходять з піснею на устах колесом, і тоді, коли парами, відповідно до красок пурпурно-білі, червоно-зелені, голубо-жовті, срібно-сині, танцюють щось у роді менуета — і тоді вони леліють на наших очах не як людські діти, а як зачаровані єства, перемінені якимось чародієм у цвіти. Отам сніжна лелія з пурпурним гвоздиком, синій черевичок зі срібною левкоєю, полева рожа з золотистим айстром... Що тут тепер музика, а що спів, що танець, а що звичайні рухи діточих тіл? Тут усе музика, все спів, і все танець. І навіть, коли з того чарівного кола там, на арені, доноситься до вас веселий діточий сміх, то й це не сміх, а один згук розсяяної красками і радістю симфонії, якій на імя:

Пісня і танець дітей.
Справді:
Пощо гнутись
Сумно-німо
Поки світ і небеса?
Вгору погляд,
Вгору рвімо,
Молоіь ми, і втім краса!*)

Останні звуки зманливого мов молодість гимну прогомонюють, останні сяєва барвних костюмиків губляться за притвором діточих ґардероб тепер знову вражаюча мова хорів. З них найглибше западає в душу **„Молитва з XX століття"**, врочистий хорал з орхестрою, якого автор молить у Господа, **щоб** у світі **кожний шлях був шляхом доброти, кожний міст** другом **народів, кожна брама** притвором **краси, кожне вікно** — о**ком світла, кожна пісня** провісницею **волі,** а **кожне** серце **— скарбом любови. Сильне** враження робить теж хор **„Заклик"** та вогнисто бадьора **„Пісня солідарности"**, після якої як останнє, рівно гарне і незабутнє видовище — дефіляда старшої молоді — юнаків і дівчат — з прапорами. Довгі-довгі ряди, повні життєвої і боєвої волі... І як своєрідний заповіт захопленому глядачеви з поворотом у хату:

Краса і сила великої орґанізації.

Тієї, що творить концерти тисячок у стадіоні, і тієї, що **визволяє народи з ярма неволі...**

*) Переклад мій. — О. Г.

ШТУЧНИЙ МУЖ.

(Народня казка).

(6)

— Наперед мушу побалакати з громадським пастухом. Єпитаю, чи схоче помагати мені. Гадаю, що схоче, бо в ночи він не має ніякої роботи. Як не схоче, то мушу знайти іншого помічника, який вмів би держати язик за зубами. Завтра прийду і скажу вам, як буде.

Кагукало пішов до Качора і сказав, яку бурґраф дав йому роботу. Також спитав, чи поможе йому і що раить зробити з лицарським панцирем.

— Помогти поможу — відповів Качор. — Панцир який? Дуже заржавілий? Дуже тяжкий.

— Я йому дуже не призирався, чи заржавілий, та ржа не зіла його. Чи дуже тяжкий, не скажу, бо я не пробував підоймити його. Я не знаю, як такий одяг змайстрований, отже боявся попсувати. Як підеш зі мною, то сам побачиш.

Качор лежав на траві горілиць, призирався білим облакам і думав. Думав про панцир. По довшій хвили спитав:

— Чи той панцир на великого хлопа?

— Панцир такий, як би на мене.

— Як добрий на тебе, то й на мене добрий... Тільки чи не буде на мене затяжкий? Тоді, коли носили такі панцирі, люди були дужчі.

— Ти може хотів би ходити і пасти худобу в залізних штанах і в залізнім кафтані? — Кагукало спитав сміючися. — Я гадав, що найліпше було би, як би ми те залізо, взявши собі, продали ковалеви.

— Як панцир не буде на мене затяжкий, то продамо його аж по моїм вінчанню. Я мабуть в тім панцирі піду до шлюбу.

Кагукало видивився на парубка і сказав:

— Бачу, в твоїй голові зачинається так, як є у замкової панни.

Качор розсміявся і спитав:

— Ви ще не вгадуєте, що є мене на думці? Не вгадуєте, як той панцир може мені стати в пригоді? Очевидно, як він не попсований і як не затяжкий.

— Не вгадаю...

— Вгадаєте, як вам пригадаю, що у замкової панни лиш те має вартість, що штучне. За правдивого парубка вона може не віддасться; з залізним може піде під вінець... Як вдвигну те залізо, то буду грати комедію штучного жениха.

— Така дурна вона хіба вже не є, щоби їй забаглося штучного мужа і щоби спіймалася на залізо. — Кагукало сміявся. — Радше ти дурний, що на таке рахуєш.

— Вона не дурна, — Стефан заперечив. — Вона тільки помилена. Ніколи не можна знати, що помилений набє собі в голову. Як вона хоче мати штучні птахи; як хоче, щоби штучні птахи співали, скакали, літали і їли, то не виключене, що вона також схоче мати штучного мужа...

— А як схоче мати також штучні діти?

— Здоровий на умі, має свій розум на те, щоби божевільного підійшов і здурив. Яким способом дурити, покажеться аж тоді, коли треба буде дурити.

— Ти гадаєш надіти на себе залізо і так станути перед нею?

— Не інакше. Як лиш влізуся в сей панцир і як він на мене, на мої сили не затяжкий.

В ночи оба пішли до гробниці і свою роботу розпочали від небіщика в залізі. В панцирі, були тільки кости і порох. Кости всипали до міха. Коли Кагукало визбирував і кидав до міхів кости, інших небіщиків, Стефан тільки призирався поодиноким частям панциря. Панцир був цілком добрий і мало заржавілий. Лише шкіра, якою були позчеплювані частини панциря, вже була зітліла і в руках розлазилася. До рана робота в гробницях була готова. Всі кости були в міхах і в міхах були частини панциря. Відходячи рано, пастухи все те лишили готове до транспорту і відійшли гнати на пасовиско худобу. До полудня спав Кагукало а Стефан пильнував громадську і панську худобу; від полудня спав Стефан, а пастушив за обох Кагукало.

Під ніч Кагукало пішов сам до каплиці і зійшов у гробницю. Він випорпав діру в мурі. Опівночи підїхав під мур віз. Поганяв Стефан. Ставнувши в місци, яке йому в день показав був Кагукало, Стефан постукав бичівном. По хвиля почув шкрабання. З муру вилетів і під ноги Стефана впав камінь. То від середини Кагукало випхав його. Діра ставала щораз більша. Нарешті з діри висунувся міх. То Кагукало пхав міх костей. За сим міхом пішов другий, третий, четвертий і дальші. Стефан брав міхи і кидав на стіл.

— Ще лиш два міхи костей і два з залізом, — Кагукало сказав крізь діру і сам виліз.

Оба сіли на фіру і поїхали. Коло замку не було людських хат, замкова челядь вже вся спала, отже ніхто не бачив, що якась фіра зпід мурів замку поїхала на цвинтар. Кагукало відважив камінь від панської гробниці і разом зі Стефаном носив до гробниці міхи з предками панів замку. Не закладаючи каменя, поїхали ще раз під замок. Тепер взяли вперед і на віз поклали міхи з залізом, на них міхи з рештою костей закрили діру в мурі і знов поїхали на цвинтар. Там занесли до гробниці решту костей, вставили назад камяний затвір і з залізом поїхали до шопи Стефана. Не було небезпеки, щоби тут їх знахідку, сховану в шопі, хто побачив, бо до тої шопи крім Стефана не заходив ніхто. Він ще прикрив сіном, отже панцир був цілком безпечний.

На другий день Стефан лишив худобу під опікою Кагукала і сам вернувся до шопи пробувати панцир. Показалося, що потрібний помічник. На се кождий лицар має джуру. Стефан джури не мав. Мусів просити Кагукала на помічника. Кагукало мав час тілько в ночи. Коли прийшов, позаслонювали всі щілини в шопі, щоби не прозирало світло, і взялися до роботи. Там, де потріна була шкіра, і ремені, там вони їх попричіпали. Намучилися, та не даремно. Показалося, що панцир неначе на Стефана роблений. Тяжкий був, та Стефан міг незгірше рухатися. Міг іти, міг сісти на лавці і підвестися.

Кагукало привів до шопи окульбаченого коня. Побачивши залізного лицаря, кінь з жахом скочив у бік. Кагукало ледви вдержав його. Довго треба було гладити коня, примовляти до нього, заки він привик до лицаря. Стефан станув на низькій колоді і з колоди виліз на лавку. З лавки закинув праву ногу за коня і сів на нього. Отже і на коня годен був сісти одітий в панцир.

— Вже можеш їхати до твоєї шляхтянки, — промовив Кагукало. — Хто тепер тебе побачить, то мусить сказати, що ти штучний.

— Панцир ще треба вичистити, сказав Стефан, — щоби світився як срібний.

Знов при помочи старого товариша Стефан роздягнувся. Приніс піску і став чистити панцир. То була робота не на одну ніч, ані на дві ночі. Кагукало помагав йому. Хотів, щоби було скорше, бо нетерпеливився цікавий, як все те скінчиться. Він все ще гадав, що така дурна, Гальцка не буде. Тепер вже Стефан казав, що квапити не треба, бо панни без клепки, ніхто йому зпід носа не вхопить.

Стефан помилявся, думаючи, що божевільної ніхто не схоче взяти. Були такі, що мали охоту взяти її, бо лакомилися на маєток. Як не взяли її, то тільки тому, бо вона не хотіла їх. Одного зарученого вже мала, та прогнала його, бо він полошив штучного соловейка. Саме тепер, коли Стефан в поті чола шліфував залізну шкіру штучного чоловіка, до замку зголосився жених, який хотів ратуватися з руїни маєтком Гальшки. Прийшов, коли для такої цілі була для нього і для інших женихів дуже некорисна хвиля.

(Далі буде).

— Що твоя сестра придбала за тих 25,000, які одідичила минулого року?

— Чоловіка, — була відповідь.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

МІКІСПОРТ, ПА. Тов. Січ, від. 132, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 9-го жовтня, в годині 12.30 в полудне. Кождий місцевий і близько позамісцевий член має прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. Багато членів довгує по 4—5 і більше місяців, та не прийдуть і не скажуть, що за причина що не платять своїх вкладок, а коли который зістане суспендований, тоді приходить на збори і питає, хто має право його суспендувати, такого старого члена. Каса відділова уже зовсім порожня: тому кождий член, що не заплатить на цих зборах своєї вкладки, буде суспендований. Тому ще раз взивається всіх членів явитись на зборах, а довгуючих бодай в части вирівнати свої залеглости. — Гр. Куницький, предс.; П. Гальма, рек. писар.

ВЕСТ ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Подається до відома членам відділу 62, що місячні збори відбудуться в суботу, 8 жовтня, в годині 7.30 ввечір, в гали Мек Нікол, 62 ул. і Грейз Еве. Порситься всіх членів і членниць місцевих і позамісцевих прибути на збори, в цім місяці маємо найважніші справи до полагодження. Напоминається довгуючих членів, що коли не будуть старатись сплачувати своїх залегостей, будуть суспендовані. — М. Черкас, пр.; П. Трафка, кас. П. Кокодинський, секр.

ШЕНАНДОА, ПА. Повідомляється всіх членів місцевих і позамісцевих відділу 98, що мітінг в другу неділю не відбудеться, бо „пейда" членів припадає аж по мітінгу. Тому мітінг відбудеться 16 жовтня, в годині 2-гій пополудни. Проситься всіх членів прийти на мітінг, а головно довгуючі, коли не прийдуть і не вирівнають своїх залеглостий, будуть суспендовані. — Афтанас Гевчук, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що звичайний мітінг відбудеться в суботу, 8 жовтня, в годині 7.30 ввечір, під ч. 435 Мейн ул. Проситься всіх членів прибути на час. — І. Габрилович, предс.; І. Ничка, кас.; Ів. Ількович, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. Сокія повідомляє своїх членів, що мітінг відбудеться в неділю, 9 жовтня, в годині 1-ій пополудни, в У. Н. Домі. Проситься всіх членів явитись на мітінгу і вирівнати свої вкладки, а кому неможливо, то щоб зголосився конечно, бо в противнім разі буде суспендований. — Тимко Квітик, секр.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

A SUGGESTION FROM A READER TOWARDS THE SPREAD OF KNOWLEDGE OF UKRAINIAN AFFAIRS.

How About It, Readers?

A have noticed that the last few months there have been various articles in the "Svoboda," written by our young Ukrainian boys and girls, mostly on the subject how to keep our young generation more interested in their native country, Ukraine, and to prepare them to take the place of their parents when the time comes, to carry on the work.

I will not go into detail how that can be done, as one could write volumes on that subject, but I would state in brief that we can make them more interested in Ukrainian affairs by making them read books and articles on Ukrainian art, literature, history, poetry and customs, also by making them read the "Svoboda." We who cannot read Ukrainian can always obtain books in the public libraries translated into English.

No doubt those of you that read the "Svoboda" have noticed and read the Short History of Ukraine, arranged and translated by Mr. Shumeyko, one of our Ukrainian boys from Newark, N. J. which is well written and very interesting. One can easily judge that this translation is no "child's play" but a well compiled piece of historical literature, which required many hours of hard and strenuous application and deserves much credit. Let us hope that we will have many more of such Ukrainian men.

Now, I have an idea of my own, which I would like to suggest, namely, that the "Svoboda" have a "question corner" published weekly, wherein, anyone wishing to ask quesetions about Ukrainian art, literature, history, geography, or customs, could write to the "Svoboda" the questions to be printed, together with the answer. I believe in that way we could interest our boys and girls to send in questions which they have had in their minds, and not only the interrogator would benefit by the answer, but also all those who read the "Svoboda." If the questions and answers are printed in English, everybody could understand them.

What is your opinion as to my "question corner", readers?

Betty Kinash,
Elizabeth, N. J.

—o—

TAKE EXCEPTION TO THE METHODS OF DISCUSSION BY A READER.

I was surprised, to say the least, when I read Mr. Frank Boyko's letter in the "Svoboda," of October 1. It appears that the letter was written by a young American-born Ukrainian, and one would expect it to be permeated with American spirit. But, alas, how little of that spirit there is in the letter. I simply must rise in protest against such methods of discussion, and I hope the editor will permit me to air my feelings.

I could agree with Mr. Boyko's opinion about Mr. Flora's article, but I cannot agree with the manner in which he discusses the problem. Before all I resent the insinuations that our priests reject Mr. Flora's suggestion because "it is too much like work to learn the Englihs language." Well, I don't know how many Ukrainian priests Mr. Boyko knows, but I know many of them. And I may say that most of them work hard in order to learn English, just as other Ukrainian immigrants do. That not all of them know the language perfectly, that is undoubtedly true, but is there any wonder when we take into consideration that their life and work brings them most of the time in contact with the people who do not speak English? Some of them know quite a number of Americans who very little of it, indeed, but could we blame for that all the clergy? Is every clergyman supposed to have talent for languages? Do we expect that of them? Do all American missionaries who go to work among other races know the languages of those races they are golong to work for? And don't we find often American teachers of foreign languages in public schools who do not know thoroughly the languages they teach? Whey censure the Ukrainian priest so severly for not knowing English perfectly?

Do we know that language so well, we, who were born in America and have graduated from American public schools and American high-schools, colleges and even universities? God, have pity on the English which I hear from the lips of some of them, of so many of them!

Should we blame so much Ukrainian priests for not knowing the English language, when we, children of Ukrainian parents, who have at least as much opportunity to use the Ukrainian language as our priests have the opportunity to use English, know so little of it that we are afraid to write a letter to our newspaper in the Ukrainian? If we blame the priests for thinking that it is too much work to learn English, shouldn't we be fair and blame a little bit ourselves for thinking that to learn Ukrainian is a little bit too much for us?

I must say a few words about the incident mentioned by Mr. Frank Boyko in his letter, of a priest who asked for "kachkis." Mr. Boyko seems to think that it is funny or ridiculous not to know the difference between "duck" and "dog." Well, I know usually slur those words in such manner that you cannot differentiate between the two words. I even suppose that Mr. Boyko must have read many articles and heard many speeches by teachers of English getting quite desparate about the American negligence in pronunciation. So why to expect more from a Ukrainian?

Was it a sign of thinking that to learn English is too much for him when the priest of whom Mr. Boyko tells the story, said to the Jew, "Have you got a kachkis?" It seems to me that was a sign of the sagacity of the part of the priest. The priest saw whom he had to deal with, and that is why he used the Ukrainian words after the Jewish custom.

Mr. Boyko's conclusion that priests of this type would naturally object to the English language does not seem natural to me at all. In short, Mr. Boyko's incident completely failed to convince me. I am not convinced at all that Ukrainian priests would object to the use of English, if the necessity for it arises. If they prefer to speak Ukrainian, it is for the simple reason that no matter how much time they would devote to learning English, they still woul speak Ukrainian better, just as an American, even well-versed in another language, would naturally prefer to use English.

I woul like to say a few words about Mr. Floras main point, but the kind of arguments Mr. Boyko uses distract one from the main track, and that is the main objection to this kind of bringing petty foreign matters in to serious discusion of important problem. When people who have had little oportunity for free public discussion make such mistakes, it is pardonable. From us, who were born and raised in America, who have opportunity enough to learn how to discuss freely all kind of matters, one could expect more. Isn't that so, Mr. Boyko?

Bohdan Kachaniuk.

UKRAINIANS UNDER SOVIET RUSSIA.

A Few More Truths About the Real Conditions Within the Soviet "Paradise."

On reading **"Seeing Red"**, by Mr. Negley Farson, one is compelled to admit that Mr. Farson has been extremely fair to the Soviet Government in all his judgements and they cannot possibly complain that his book is at all anti-Soviet.

In paragraph 1, under the title **"The Under Dogs,"** Mr. Farson says, "The Proletarian revolution has been going on for eleven years and yesterday I walked into one of the tenement buildings of the First Russian Textile Printing Mill and found twelve people living in one small room. There were six small single beds stretched around the bare walls. Five of them were each inhabited by a husband and wife. None of these families was related to the others. Their beds stood around the wall with no curtains between them. And if you can imagine five men and five women dressing and undressing before each other, in sickness and in health, month after month, year after year, you will perhaps feel grateful for the sickly glim of that one weak bulb which kept that kennel in semi-darkness."

Quoting Mr. Farson again, **("Seeing Red,"** pages 209—210). "As we passed out to sea we saw a fishing fleet coming in. — The 'carry' tugs were waiting out there in the open sea with steam up to tow these fishermen back to land. It seemed as if almost anything could happen in such an utter desolation. And it did. An incredible thing happened. Out there hours after we had been slogging out into the open sea, we came on a ship. It was an engineering steamer from the river department, come down the Volga from Nizni-Novgorod, and on her was a Peoples' Commissar, one of the ten big men of Russia. We did not know this at first. We merely hung over the rail and wondered as our ship swung around and made fast to that strange ship at anchor, and men and women came out of that other ship, crossing over to us on a rickety gang-plank, followed by more men bearing guns, rifles, moving picture cameras, radios, suit cases and despatch bags. We wondered at one big man who seemed to shake hands all around with the other ship's crew before he came out of her, at the cheer they gave him with all her sailors standing at the rail to salute, the scarlet banner they broke out at the foremast. But then we ceased to wonder for we were told that the Big Man was a Peoples' Commissar, **going down to the Caucasus to shoot game.** We also learned that his party had taken all the first class cabins.

Then our ship turned, her paddle wheels going, and we steamed for another few hours out to where the water was twelve feet deep. The Commissar and his suite were already below in that nice first class saloon, **eating an enormous tea of cakes and fruits** and playing Mah-Jong and Chess. They made us so hungry that we went down into our second class and tried to forget ourselves in the howls and thuds of a travelling Persian orchestra.

On the deck was the weirdest collection of human beings I have ever seen in my life. — They scuttled around the deck hunting for places out of the wind. Yes, the wind was freshening now, bebinning to look like a bad night. The deck passengers seemed unaware of this. A Georgian boy and his young bride made a bed for themselves just after the deck house. — By the engine room was a baby, wrapped like a papoose, placed against a warm steam pipe. It's mother was sleeping on skylight. Hundreds of other deck passengers stuffed themselves in sullenly wherever they could get. All of this was out in a cold, wet wind — the forerunner of real gale. Inside the first class saloon the Commissar's party had already rigged up a wireless set and were listening to Moscow."

(From the Ukrainian Bureau's, of London, Bulletin No. 14, Sept. 12, 1932).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Учасниця балю, Ню Йорк, Н. Й. — Звіт про баль і вибір „королевої" замало інтересний, щоби подавати допис. Якщо разом з тим подали би ви про збірку на рідний край, і її висилку, тоді можна би помістити.

М. А. А., Пасейк, Н. Дж. — Прийшло запізно, щоби можна було видрукувати в суботу.

Парубок перед шлюбом пішов до сповіди. Дивується, що священик не наложив йому покути.

— А навіщож тобі покути? Ти й так женишся! — відповів священик.

—o—

— Івасю, чогож ти плачеш, коли тебе вже зуби не болять!

— Я чекаю, аж прийде тато, бо він іще не бачив мене з болем зубів.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ШИКАҐО, ІЛЛ.

Пікнік на дохід Української Світової Вистави.

Заходом Української Виставової Корпорації в Шикаґо відбувся дня 18. вересня в лісовім резерваті при Вестерн і 87-мій вул. (Савт) пікнік. Хоч день був хмарний, холодний, а навіть дрібний дощик покрапляв, та всетаки зібралось понад 2,000 народа. Український Хор міста Шикаґо та танцюристи школи В. Авраменка брали активну участь в тім пікніку і своїми продукціями захоплювали присутних. Колиб не холод та дощ, то можна було сподіватися впятеро більше публики. Та хоч погода не дуже сприяла самому підприняттю, то всетаки до каси Української Виставової Корпорації вплинуло чистого доходу $92.05.

Загальний дохід був $261.62, а розхід $169.57.

Це був одинокий пікнік загально український, на якім були Українці ріжних вір і ріжних політичних переконань.

Інші місцевости повинні піти слідом Шикаґа й урядити теж якесь підприємство на дохід Україньскої Світової Вистави. Хто слідуючий?

М. М. Б.

ВОЛ. К—КО.

ЗА ВІТЧИНУ.

Лякаюся смерти в сумирній хатині:
На білій постелі, в мягких подушках;
Не хочу я чути квиління родини,
Глядіти на діти, залиті в слізах.
А хочу вмирати, де стогнуть гармати,
Де грають музики — шрапнель і картач,
Де громами рвуться і міни й ґранати,
Де прапор говорить і сурмить сурмач.
Де чвалом-ґальопом воєнні бахмати
Торнадом герцюють в пожарі й диму;
В кровавій розправі я хочу вмирати
За честь і за славу і за Вітчину.

A SHORT HISTORY OF UKRAINE.

(Prepared by Stephen Shumeyko, LL.B.)

THE UKRAINIAN REPUBLIC.

Having issued its Declaration of independence, in the form of the Fourth Universale (January 24, 1918), the young republic of Ukraine turned to the difficult task of arranging its internal affairs so as to establish itself on a sound basis. Given time and freedom from warfare, Ukraine would have had undoubtedly succeeded in bringing order out of the chaos and uncertainly and established herself as a permanent state. Fortune, however, dictated otherwise. As soon as she was able to gain appreciable independence, hard earned gains were immediately nullified by the aggression of neighboring states, determined at all costs to prevent Ukraine from assuming her rightful place among the nations of Europe.

The Bolsheviks were from the very outset opposed to the independence of Ukraine, although, for the purpose of gaining adherents among the Ukrainians, they had, during the early stages of their ascendancy to power, recognized the independence of Ukraine. That this recognition was merely theoretical and used as a weapon of their insidious propaganda, was clearly borne out by the invasion of Ukraine. They were determined, notwithstading their recognition, to stifle the young Ukrainian republic before it had passed beyond the formative stage. This attitude was actuated by the feeling that with the independence of Ukraine neither the former monarchistic Russia, nor the present Bolshevist regime, would be able to exist. Not only does Ukraine cover an area nearly equal to that of France, Italy and England combined; but she contains the Black Earth Zone, the granary of Eastern Europe. She furnished most of the coal and iron, nearly all of the oil, all of the salt, 80% of the beet, 70% of the tobacco, and one-third of the livestock of former Russia. Therefore, Russians felt that the loss of Ukraine would ultimately be the death knell to them or their successors.

One of the first steps undertaken by the Bolsheviks to destroy the newly-born Ukrainian Republic, was the formation of the Ukrainian Soviet "government" in Kharkiv. Notwithstanding its name, this pseudo-government was not Ukrainian in character, nor in its personnel: it was composed of Jews and Russians with a sprinkling of traitorous Ukrainians. Kharkiv now became the Bolshevik base of operations directed against Ukraine. In the meanwhile, the demoralization of the Russian armies in the eastern theater of the World War had turned into a rout. Great bands of "soldats" began to roam through the Ukraine, pillaging and burning Ukrainian property. The Bolsheviks quickly seized this opportunity of gaining their support by means of their very effective propaganda and by promises of unrestricted looting. Local revolts, instigated by the Bolsheviks, sprang up in a number of Ukrainian towns. Communist troops know as the "Red Guards" began to flow into Ukraine from the north, taking town after town. Ukraine was beset and threatened on all sides: on the west and southwest by the incoming disbanded soldats; on the north by the invading forces of the Red Guard; and internally by the Bolshevik revolts, propaganda and disorders.

In this crisis, threatening the very life of the new republic, the only effective remedy was a strong central government, powerful enough to crush all internal opposition, and a strong army. However, both component parts of the remedy were lacking. Socialist theories ran rampant throughout the majority of the members of the Rada. Many of these Socialists had contributed valuable services to Ukraine, but in the field of practical politics they were ardent theorists, adhering closely to the socialistic theories and opposed the creation of a strong central government. The Army, due to the socialist theory that its existence was a sign of backwardness, due to the lack of a strong unifying agency, and lastly due to lack of supplies and equipment, was below effectiveness. Although Ukrainian nationalistic "polks" were organized, yet most of them were ineffective and being too disorganized and demoralized, were susceptible to Bolshevik propaganda. The only bright light in the military status in Ukraine, were the "Sitchowi Striltsi" who were formed in Western Ukraine (Galicia). From the very outset to the very end, they were true and courageous defenders of the Rada and the Ukrainian Republic.

The Bolshevik hordes, having on their side such decided advantages as unity and discipline, extraordinarilly well developed propaganda, drew nearer and nearer to the Kiev, the historic capital of the Ukrainian Republic. January 10th, found them before the walls of Kiev. For ten days a most bloody battle raged between the defenders and the Bolsheviks for the possession of this ancient and famous Ukrainian city. In this battle, Ukraine lost the very flower of its younger generation: the students of the higher schools, who gave their lives for their country.

To stem the mounting list of casualties among the civilians and to prevent the destruction of Kiev through the Bolshevik bombardment, the Ukrainian government and the army evacuated the city in the night of February 8. The Bolsheviks, entering the city, inaugurated a reign of terror which defies description. In the first two days of their occupation more civilians were slain by the Bolsheviks than in the whole ten days fighting preceding the capture of Kiev.

As a result of these reverses, the Ukrainian government was now forced to seek foreign aid. Germany, then at the height of her war prowess, and having recognized Ukraine as an independent state, seemed the most likely ally, and to her Ukraine turned for help. With the aid of German and Austrian troops, the Ukrainians quicly drove the Bolsheviks out of Ukraine and retook Kiev (March 2, 1918). Once more, Kiev became the seat of the Ukrainian government.

Coming ostensibly as supporters of the Republic of Ukraine, the Germans soon showed their real intentions of making Ukraine their granary and source of other supplies. This policy aroused the antagonism of the Ukrainian peasant, whose crops were forcibly requisitioned by the Germans. The Ukrainian government found its decrees and policies overriden by the decrees of the Germans. An ever-widening breach spread between the Rada and the German military command.

Seeing that their exploitation policy in Ukraine was not meeting with any great success, the Germans, with the aid of reactionary elements, overthrew the Ukrainian government. In its stead they established a military dictatorship, headed by General Skoropadsky, Russian general of Ukrainian origin, upon whom they conferred the historic Ukrainian title of "hetman." By this coup d'etat, Germany embarked upon the contemplated policy of reconstructing the old Russian empire, with Ukraine as nucleus, the whole to be controlled by Germany.

A storm of opposition arose in Ukraine against this dictatorship. It became further intensified with the revelation that this new "government" was composed of pro-Russian elements, including many leading monarchists of the former Czarist Russia and enemies of Ukraine, who believed that the old Russia would be restored to status quo ante. The opposition took an organized form with the formation of the Ukrainian National Union (July 1918) to which entered all the various parties of Ukraine. When, following the Armistice (November 11th), Skoropadsky concluded an alliance with General Denikin, the leader of the White Russian armies which were endeavoring to restore old Russia, and furthermore proclaimed Ukraine a territory of Russia, the National Union regarded this alliance as traitorous and against the principles of freedom of Ukraine. In opposition to this alliance it created the Directory, headed by Wynnychenko and Petlura, whose aim was to overthrow the dictatorship and drive the Germans and Russians out of Ukraine.

The Directory declared Skoropadsky a traitor and called upon the people to rebel against his regime. A mass rebellion sprang throughout the Ukraine and volunteers flocked to augment Petlura's army. Victory rode with the Ukrainians from the outset and on December 19th, the Directory made a triumphal entry into Kiev. Great was the rejoicing throughout Ukraine at this recovery of its historical capital from the control of the Russians. Once more the Ukrainian Republic had driven off its enemies.

(Next Installment — "The Western Ukrainian Republic").

ДІТИ, ЩО НЕ МАЮТЬ АПЕТИТУ.

Попри звичайні заходи для скріплення апетиту дитини не треба забувати, що понайбільше причина недостачі апетиту лежить не лише в самій дитині, але і її окруженню. Віденський лікар, спеціяліст діточих недуг, проф. Моль, каже, що коли причиною браку апетиту не є якась органічна недуга, то лише зміною окруження можна осягнути те, що дитина буде їсти як слід. А звичайно дитині шкодимо тим, що занадто журимося нею та дуже падькаємося над нею. Такі діти хочуть, щоби їх обслугували, годували; волять плинні страви ніж ціпкі, пристають із старшими, а оминають ровесників.

Коли таку дитину дати до діточої захоронки, то вона наче переродиться. Потім зникає брак апетиту, а з тим і інші фізичні прояви. Колиж годі так примістити дитину, то родина не повинна робити з дитини головну особу. Треба конче дитині позволити, щоби була трохи самостійна та щоби приставала з ровесниками.

Пожива не повинна бути занадто обильна та мало молочна. Їсти лише чотири рази на добу з принайменше чотирогодинними перервами. Поміж одною й другою їдою не давати дитині інших страв, а навіть овочів і солодощів. Дитина повинна правильно перебувати на свіжому повітрі, по обіді переспатися одну-дві години.

ХИТРА ЖІНКА.

(Перське оповідання).

Жив раз знатний чоловік. Він держав свою жінку під замком, ніякий мущина не бачив її. Та жінка приказала свому слузі викопати підземний хідник до її кімнати. Туди ходила вона до любовника, золотника. Чоловік підозрівав жінку та докоряв їй. Та жінка сказала: „Присягаюся тобі! Я ніколи не вчинила щось такого. Не говори таких нерозуманих річей!"

Одначе потайки сказала при найближчій стрічі до золотника: „Ти вдай божевільного. Розбурхай собі волосся та говори небилиці! А людей, що їх стрінеш на базарі, обіймай та вдавай, нібито хочеш їх десь понести!

На другий день каже жінка до чоловіка:

— Всеньке життя не бачила я ще базару. Ходи туди зі мною!

І вони пішли на базар. Та тут золотник наче божевільний пустився до жінки, схопив її на руки, а потім поклав на землю. Жінка скрикнула до чоловіка: „Як ти можеш стерпіти, щоби мене чужий чоловік брав на руки?"

Чоловік відповів: „Та це божевільний!"

Коли вечером перед молитвою чоловік знову став докоряти жінці, що підозріває її, жінка клякла, торкнулася чолом землі та сказала: „Присягаюся тобі. Я не вчинила нічого злого! Лише той божевільний обіймав мене".

Так ця хитрунка врятувала своє життя. Збентежений чоловік затих, як почув цю присягу.

Такі то хитрі жінки.

ТАРЗАН І ЗОЛОТИЙ ЛЕВ. (67)

F.67 Rex Maxon

З великою частиною свого „війська" Каді розташувався здовж мурів, а особливо біля брами, яку він хотів боронити сам з „воїнами". Коли Тарзан зі своїм військом наблизився до Опару, Каді скомандував, щоб жінки, які стояли внизу здовж стін, подавали каміння мужчинам на мури. Каміння було раніше приготоване купами внизу. Тарзан тепер обережніше наближався до Опару й недалеко від мурів спинив своїх людей і малпи.

Коли вороги були вже близько й спинилися, Каді закричав до них: „Не нападайте на храм палаючого бога, бо цього він вам ніколи не простить! Ідіть звідси геть!" Тоді Тарзан виступив наперед і голосно закричав: „З нами ваша головна жрекиня Ла. Вона ваша господиня й тепер та проголошує тебе, Каді, зрадником! Відчини ворота й скорися своїй господині!" У той час Ла виступила наперед і стала поруч з Тарзаном.

Мешканці Опару були здивовані її появою. Каді говорив їм, що вона вмерла давно, а тут вона зявилася перед ними. Каді тепер зрозумів, що дуже легко може прийти до бунту проти нього. Тому він наказав своїм людим негайно почати відбиватися від Тарзанових людей. Каді пустив перший важкий камінь, націлюючись ним у Тарзана. Лише велике хвилювання Кадія вратувало Тарзана. Камінь влучив одного Ґоманґана, що стояв біля Тарзана.

Після того Тарзан дав своїм людям та малпам наказ атакувати мури міста. Тарзан намірився напасти на Кадія, тому, не зважаючи на град каміння, старався наблизитись до стіни, де стояв Каді. Він виліз на дерево й з нього намірявся кинутись на Кадія, коли один з людей Кадія замахнувся своїм києм на Тарзана, щоб ударом розторощити йому череп. Але Тарзан ухопив за кий свого противника. Каді десь зник.